

Клименко О. Теоретичні підходи до розгляду феномену політичної активності молоді / О.І. Клименко // Суспільно-політичні та психологічні студії. Вип. 1 / [за ред. В. Климчука, С. Лодзінського, С. Рудницького]. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017.– С. 11-13.

Клименко Олександр

Соціально-психологічний факультет
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗГЛЯДУ ФЕНОМЕНУ ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ

Науковий керівник: Ксенія Гавриловська, кандидат психологічних наук, доцент

На тлі актуальних політичних подій відбуваються значні зміни як у громадсько-політичному житті, так і у свідомості громадян нашої країни. В умовах перманентної зовнішньополітичної загрози та внутрішньополітичних процесів, які мають всі ознаки політичної кризи, зростає рівень політичної активності громадян. Вже існує чітке розуміння того, що свої права та свободи можна захищати, приймаючи участь у мирних масових акціях, про свої погляди та переконання можна (і потрібно!) заявляти відкрито, є досвід перемог над проявами заангажованості й жадібності сучасних політичних еліт. Українці навчилися формувати своє власне ставлення до подій, що відбуваються в країні відповідно до власних уявлень про соціальну справедливість і відверто це ставлення озвучувати. Політичну активність ми можемо спостерігати як у реальному світі (вулиці, майдани), так і в медіапросторі, на різноманітних ток-шоу та передачах аналітичного спрямування. Політично активні громадяни знаходять можливості для самореалізації також і у віртуальному світі: соціальні мережі дають їм можливість не лише цікаво провести вільний час, але і використати Інтернет-мережу для реалізації своїх суб'єктних потенцій: організувати масову акцію, висловити та захистити свої переконання, проаналізувати всю наявну інформацію з певного питання з метою формування власних чітких установок у сфері політики, висловитись на підтримку тієї чи іншої політичної сили та ін.

Традиційно в нашій країні високий рівень політичної активності проявляють люди старшого віку. На жаль, їхні політичні переконання не завжди відповідають актуальній національній ідеї, адже сформовані були, переважно, ще в далекому радянському минулому. Саме тому надзвичайно актуальною на сьогодні є проблема формування політичної активності молоді. Але ця вікова

група частіше демонструє політичну пасивність та відстороненість. А більш активні (в політичному розумінні) її представники схильні обирати громадсько-політичні рухи радикальної та екстреміської спрямованості. Крім дестабілізації ситуації в державі, діяльність таких рухів може нести небезпеку для життя і здоров'я своїх учасників.

Загалом, проблема політичної активності молоді у сучасній Україні не так давно стала предметом уваги науковців. Саме тому у даній статті ми ставимо за мету окреслити основні теоретичні підходи до дослідження політичної активності молоді.

Дослідженням проблеми політичної активності молоді займаються як зарубіжні так і вітчизняні вчені. Зокрема, відомі спроби розподілу громадян країни за формою їх політичної активності (М. Каазе, А. Марш, Л. Мілбратс), описано способи залучення молоді до різних громадсько-політичних сил через пропаганду (Г. Блумер, Р. Тернер, Т. Геарр, Л. Кілліен, Н. Смелзер). Вітчизняні політичні психологи досліджують проблеми психології спільнот, масової психології та поведінки (В. Васютинський), особливості мотивації участі українців у громадсько-політичних рухах (І. Кресіна), зміст політичної культури особистості як внутрішньої передумови її політичної активності (М. Білик, І. Білоконь, Б. Мар'єнко, О. Петрунко), значення масової політичної свідомості в детермінації залученості особистості до політичного життя (В. Васютинський, М. Слюсаревський, Н. Хазратова), особливості мікросередовища, які впливають на рівень політичної активності особистості (В. Бобахо, Д. Гончаров, І. Гоптарева, С. Левкова, Т. Яблонська), особливості політичної активності населення різних регіонів України (А. Голод), індивідуально-психологічні характеристики, а також основні мотиви особистості, які зумовлюють її залучення до політичних процесів (О. Беляєва, Н. Ганіна, Т. Жулковська, І. Корнієнко, Г. Лактіонова, М. Назаров, А. Студенікін, М. Харитонов, Г. Циганенко), особливості політичної активності різних вікових та соціальних груп молоді (А. Лісневська), психологічний аналіз категорії «політична активність» (М. Слюсаревський, М. Юрій, О. Левченко, О. Каретна), та ін.

Політична активність є формою суспільної активності, що являє собою відображення прийнятих політичних рішень і поведінки політичних суб'єктів [1]. Політична активність може бути як правочинною (голосування, марші, пікети і т.п.) так і перебувати поза законом (тероризм) [2].

О. Каретна визначає політичну активність як діяльність політичних груп або індивідів, пов'язану з наміром розвитку або зміни політичного чи соціально-економічного ладу та відповідних

соціально-політичних інститутів [3]. У роботах С.Л. Грабовської визначено що індивідуальна політична активність, є відображенням політичної культури країни [1].

Політична активність тісно пов'язана з політичною діяльністю та політичною участю. Політична діяльність характеризується свідомими діями, цілеспрямованістю, задоволенням політичних інтересів і має професійну спрямованість. Політична участь – залучення членів певної соціально-політичної спільноти до процесу політико-владних відносин; вплив громадськості на перебіг існуючих соціально-політичних процесів у суспільстві та на формування владних політичних структур [1; 4]. Великою мірою політична активність особистості пов'язана з її уявленнями про владу та ставленням до осіб, які цю владу персоніфікують [5].

Політична бездіяльність – складне і неоднозначне явище, значною мірою зумовлене особистісними рисами і характеристиками людини. Для відкритого типу політичної поведінки властива здебільшого вмотивована, цілеспрямована, раціональна, відповідно психологічно і емоційно зумовлена політична діяльність [6].

Таким чином, політична активність - це індивідуальна або групова форма соціальної активності, спрямована на задоволення певних бажань шляхом приєднання до громадсько-політичних рухів, або активна участь в громадсько-політичному житті країни. У випадку незадоволеності політично-культурним становищем держави, політична активність може проявлятися як демонстративне відсторонення від громадсько-політичного життя.

Проблема політичної активності є надзвичайно актуальною на різних вікових етапах, але особливої ваги вона набуває в юнацькому віці, коли правова психіка особистості ще перебуває на етапі свого становлення.

Бібліографія

1. Грабовська С. Соціальна активність в процесі соціалізації особистості / С. Л. Грабовська, С. М. Чолій // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України; за ред. С. Д. Максименка. – К., 2010. – Т XII. – ч. 1. – 181 с.

2. Макеєв С. Сучасна Україна: громадська свідомість і політична участь населення / С. Макеєв // Політична думка. – 2000. – № 2. – С. 10-16.

3. Каретна О. Політична активність молоді як умова соціально - політичних трансформацій в Україні / О.О. Каретна // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / гол. ред. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. – Одеса : Національний університет "Одеська

юридична академія" : Південноукраїнський центр гендерних проблем, 2012. – Вип.44. – С.254 - 265.

4. Лісневська А. Психологічні чинники політичної активності молоді : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.11 «Політична психологія» / А. О. Лісневська; Ін-т соц. та політ. психології АПН України. - К., 2010. - 20 с.

5. Гавриловська К. До проблеми персоніфікації державної влади: психологічний аспект / К. П. Гавриловська, О. О. Тимофіюк // Психологічні перспективи. – 2002. – №2. – С. 70-77.

6. Білоус І. Політична активність молоді: форми вияву та особливості трансформації / І. Білоус // Соціальна психологія. – 2007. – № 5. – С. 25 – 34.